

Incidenter i luften

(Utdrag ur ÖB:s årliga redovisning till regeringen)

Under 1991 har 20 kränkningar av svenskt luftrum skett. I ett fall har *nationaliteten* inte kunnat fastställas. I ett fall har *identiteten* inte med säkerhet kunnat fastställas.

Antalet kränkningar har jämfört med 1990 varit i det närmaste lika stort, vilket innebär 20 respektive 19 stycken. Några avvikelser från normalbilderna har inte förekommit.

Antalet kränkningar söder om Skåne har, jämfört med 1990, ytterligare ökat, vilket kan hänföras till en något ökad övningsverksamhet i sydvästra Östersjön. Övriga kränkningar har inträffat på Väst-kusten, vid Gotland samt i Blekinge.

● ● Flygning i restriktionsområden för luftfart utan tillstånd har ökat något jämfört med föregående år. Liksom tidigare är det *allmänflyget* (främst privatflyget) som står för en stor del av antalet genomflygningar.

Vår **flygincidentberedskap** har fortlöpande anpassats till känd främmande militär övningsverksamhet i närheten av svenskt territorium, för att öka vår förmåga att upptäcka och ingripa mot kränkningar.

Två tredjedelar av de flygplan som kränkt svenskt territorium under året har identifierats av vår luftbevakning i samverkan med den civila flygtrafikledningen. I en tredjedel av fallen har **svensk beredskapsjakt** kunnat identifiera kränkande flygplan, samt i ett fall avvisat det kränkande flygplanet.

Undervattensverksamhet

Totalt har *flera hundra* rapporter om misstänkt främmande undervattensverksamhet inkommit under 1991. Den största delen av rapporterna är optiska iakttagelser som gjorts av civilpersoner som vistats i skärgård och vid kust.

Det finns även ett stort antal tekniska indikationer avseende främmande undervattensverksamhet som inrapporterats från fasta och rörliga militära enheter.

Sedan 1984 finns ett mycket speciellt ljud – det så kallade typ-ljudet – registrerat. Totalt finns detta ljud registrerat vid ett 40-tal tillfällen. Registreringar har gjorts inom svenskt sjöterritorium såväl på västkusten som i Östersjön.

Registreringar har även gjorts på internationellt vatten öster om Gotland.

I anslutning till cirka hälften av ljudregistreringarna, finns dessutom teknisk information av annat slag registrerad. Denna information kan entydigt kopplas till ubåt.

Under de senaste åren har ny utrustning tillkommit, vilket har gett möjlighet till förbättrad analys – även av tidigare registreringar – och därmed säkrare slutsatser om det speciella ljudets koppling till främmande ubåt. Härutöver har en omfattande analys genomförts under 1991 i syfte att klarlägga om ljudet definitivt kan kopplas till ubåt.

Resultatet av analysen ger vid handen att ljudeffekten med mycket stor sannolikhet kan knytas till ubåt. Förekomsten av detta speciella ljud – även utan tilläggsinformation – kommer därför i taktiska situationer att betraktas som ubåt med **krav på vapeninsats** enligt gällande bestämmelser.

ÖB bedömer sammantaget att svenskt sjöterritorium kränktes av främmande undervattensverksamhet under 1991.

Indikationer och indikationsmönster talar för **avsiktlig** verksamhet på såväl territorialhavet som svenskt inre vatten. Inte vid något tillfälle har ubåtstyp eller nationalitet kunnat fastställas.

Verksamheten har varit riktad mot kustområdet mellan Öland och Ålands hav. Den sammantagna bilden tyder på att övriga kustområden inte berörts av främmande undervattensverksamhet.

● ● Främmande undervattensverksamhet avsiktligt riktad mot Sverige bedöms således ha fortsatt även 1991, i varje fall *till och med september* månad.

Ubåtsskydd har ingått främst i den marina grundutbildningen inom ramen för ordinarie förbandsproduktion. Verksamheten har bestått av rutinmässig verksamhet såsom permanent övervakning i vissa viktiga skärgårdsområden. Spaning har skett från fartyg, flygplan, helikoptrar och trupp. Därutöver har särskilda insatser med varierande resursomfattning genomförts.

Vid fyra (4) tillfällen har under 1991 särskilt beordrade ubåtsjakt-

insatser genomförts. Därutöver har insatser genomförts med varierande resursomfattning. Den regionala verksamheten med övervakning från fasta anläggningar har legat på ungefär samma nivå som tidigare år. Förstärkt övervakning med regionala resurser i övrigt då främmande undervattensverksamhet befarats, har genomförts i något mindre omfattning än 1990. Bottenundersökning och eftersökning har genomförts med anledning av inrapporterade iakttagelser och indikationer.

Vapeninsatser har skett vid två (2) tillfällen. Vid ett tillfälle fällde Marinen sjunkbomber och vid ett tillfälle avgavs varningseld med knallskott. ■

Fst/Info

**Försvarsminister
Anders Björck:**

"Kränkningar kan aldrig accepteras"

– Det är självfallet inte acceptabelt att någon bereder sig tillträde till svenskt territorium mot vår vilja. Vi kommer aldrig att acceptera att någon främmande makt gör detta, vare sig nu eller i framtiden, sade försvarsminister Anders Björck i en kommentar.

– Sverige har **god förmåga att upptäcka och avvisa främmande flygplan och övervattensfartyg** som bryter mot folkrätten. Samma resurser har vi inte haft när det gäller främmande ubåtsverksamhet. Framför allt på 70-talet eftersattes vår förmåga på detta område och det tar lång tid att rätta till. De senaste åren har satsningar gjorts för att förbättra våra möjligheter att ingripa.

– Arbetet med att åstadkomma ett bra ubåtsskydd fortsätter. Den försvarsproposition som nu lagts i riksdagen innehåller förslag till förbättringar, sade försvarsministern.

– Utvecklingen av det svenska försvaret måste bygga på långsiktighet, kontinuitet och balans. Innan politiska proklamationer och idéer omsatts i konkret handling och militära resurser desarmerats, vore det självfallet fel att inte vidmakthålla system som tagit lång tid att bygga upp, underströk Anders Björck. ■